

Liite 2: Alueelliset Skidialogit

Maaliskuussa 2022 järjestettiin neljä alueellista Skidialogia. Tilaisuuksissa keskusteltiin yhteisöllisyyttä lisääviä ja sitä koettelevia tekijöitä kouluympäristössä. Aiheen valinta pohjautui tuoreisiin kouluterveyskyselyn (2021) tuloksiin. Osallistujina oli oppilaskunnan edustajia 5.–9. -luokilta, koulun arjessa toimivia aikuisia sekä päättäjiä.

Skidialogi Nastolan alue 8.3.2022 (osallistujat: 15 oppilasta, 5 aikuista)

Keskustelun teemoiksi nousivat koulu- ja luokkayhteisöön kuuluminen ja työrauhaan liittyvät asiat. Kaverisuhteiden, hyvän ilmapiirin ja yhteishengen koettiin vahvistavan koulu- ja luokkayhteisöön kuulumista. Yläkouluun siirtymisen myötä syntyneiden uusien kaverisuhteiden koettiin lisänneen kouluviihtyvyyttä ja joukkoon kuulumista. Myönteisiä kokemuksia oli erilaisista ryhmätyöprojekteista ja ryhmätyöskentelystä, näiden koettiin vahvistavan ryhmähenkeä ja luokkayhteisöön kuulumista. Opettajien tekemät ryhmäjaot koettiin hyvänä käytänteenä. Työrauhan ylläpitämisessä palkkioiden koettiin toimivan sanktioita paremmin. Lapset ja nuoret pohtivat, että luokan kesken voitaisiin useammin pysähtyä keskustelemaan asioista. Skidialogissa käyty keskustelu koettiin myönteisenä ja yhteistä ymmärrystä lisäävänä.

Skidialogi pohjoinen alue 9.3.2022 (osallistujat: 16 oppilasta, 5 aikuista)

Osallistujat keskustelivat ryhmäytymisestä, tukioppilastoiminnasta, opettajan roolista, alakoulusta yläkouluun siirtymisestä sekä lasten ja nuorten yksilöllisten erojen huomioimisesta arjen toimintakulttuurissa. Lapset ja nuoret pitivät tärkeänä, että ryhmäytymisen eteen nähdään vaivaa. Epäreiluna koettiin, että opettajien asennoituminen vaikuttaa siihen, miten päiviä toteutetaan. Yksittäisistä ryhmäytymis- ja retkipäivistä pidettiin, koska ne tarjoavat luontaisia tutustumistilanteita koulun normaalista arjesta poikkeavassa ympäristössä. Vielä tärkeämpänä pidettiin, että ryhmäyttäminen mielletäisiin osaksi koulun arjen toimintakulttuuria, jossa eri toimijoilla (mm. opettajat, nuorisotyöntekijät, tukioppilaat) on eri aikoina oma roolinsa. Koronan vuoksi ryhmäytymisiä ei ole voitu käytännössä toteuttaa.

Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä tutut kaverit koettiin tärkeinä uudessa ryhmässä. Toisaalta vanhasta kouluroolista voi pyrkiä eroon, jos pääsee aloittamaan uudessa ryhmässä puhtaalta pöydältä. Ryhmän lisäksi kouluun kiinnittymistä tukee tietoisuus tulevista oppiaineista ja niiden sisällöistä. Lasten ja nuorten yksilöllisten erojen huomioiminen erilaisissa ryhmätilanteissa koettiin tärkeäksi, mutta tunnistettiin myös haastavaksi. Sosiaaliset tilanteet eivät ole automaattisesti helppoja kaikille, eikä näin saisi olettaa. Opettajan rooli on merkittävä, koska hän voi ohjata erilaisilla rakenteellisilla ratkaisuilla lapsia ja nuoria tutustumaan toisiinsa oppitunneilla, välitunneilla tai vinkkaamalla esimerkiksi yhteisestä kotimatkastasta.

Skidialogi keskustan alue 18.3.2022 (osallistujat: 16 oppilasta, 4 aikuista)

Keskustelun teemoiksi nousivat ulkopuolisuuden ja yksinäisyyden kokemukset, ryhmässä toimiminen ja kiusaaminen. Keskusteluun nousivat joukkoon kuulumisen paineet ja ristiriitaisuuden kokemukset tilanteista, joissa lapset ja nuoret olivat kokeneet haasteita tulla toimeen toistensa kanssa. Keskustelussa heräsi kysymyksiä, miten rakentaa hyvä luokkahenki silloin kun ryhmän jäsenten keskuudessa on ristiriitoja. Pakottamalla tämän ei koettu onnistuvan. Toisaalta pohdittiin, että paras kaverikin on erilainen, mutta meissä on jotain samaa.

Lapset ja nuoret pohtivat yksinäisyyden ja kiusaamisen välisen suhdetta. Kiusaamisen koettiin olevan aina väärin ja kenenkään ei toivottu jäävän ulkopuolelle. Toisaalta lapset ja nuoret toivoivat aikuisilta ymmärrystä siihen, että joskus yksin oleminen on oma toive. Toivottiin, että jokaiselle voitaisiin antaa tilaa ja mahdollisuus päättää itse joukkoon kuulumisesta. Keskustelussa nousi esiin kokemuksia ristiriitatilanteista, joissa aikuisten koettiin puuttuneen ikään kuin väärin asioihin, tilanteiden selvittämisen ei koettu auttaneen ja asiat nousivat myöhemmin uudelleen pintaan. Lapset ja nuoret pohtivat, ettei aikuisilta toivota nopeita ratkaisuja tilanteisiin vaan aikaa kuunnella, jotta päästään oikeiden asioiden äärelle. Skidialogissa käydyn keskustelun koettiin tuoneen uusia näkökulmia. Koettiin, että kaikilla oli hyvin erilaiset kokemukset, mutta silti ymmärrettiin toisiamme.

Skidialogi etelän alue 24.3.2022 (osallistujat: 15 oppilasta, 5 aikuista)

Keskustelun keskeisiksi teemoiksi nousivat ryhmäytymisen tärkeys, luokanvalvojien sekä opettajien iso vaihtuvuus, yhteinen tekeminen, ja toisen ihmisen kunnioittaminen. Opettajan vaihtuminen koettiin enemmän merkityksellisenä alakoulussa, ja luokanvalvojan rooli koettiin erittäin tärkeäksi yhteenkuuluvuutta lisääväksi tekijäksi. Luokkahengen koettiin olevan iso asia nuorelle ja sillä ajateltiin olevan merkitystä jopa henkilön tunnemaailmaan ja käyttäytymiseen. Toisen kunnioittamisessa pientenkin asioiden ajateltiin merkitsevän paljon, kuten toisen tervehtiminen, ymmärtäminen ja ylipäättään, että olet kiva toiselle.

Skidialogiin osallistuvien mielestä yhteisten tavoitteiden eteen ponnisteleminen auttaa yhteenkuuluvuuden tunteen lisääntymisessä, ketään ei saa jättää yksin.